

интервју

Генерал-мајор
Петар Ђорнаков,
начелник Управе
за обуку и доктрину

Преслишаванье времена

Доктрина Војске Србије, највиши доктринарни документ, одговара на питање како ће наша земља употребљавати војну силу за одговоре на савремене изазове, ризике и претње безбедности. Она се не бави искључиво организацијом, припремом и концептом употребе Војске, већ представља теоријски оквир и јединствену платформу за деловање свих припадника система одбране. Уважила је промене на глобалном плану, најпре у области физиономије савремених сукоба. Нови модел, који није утемељен искључиво на одбрани од спољне агресије, препознао је потребу да се српска војска све чешће ангажује на спречавању, контроли и решавању криза у националним, регионалним и глобалним оквирима.

У бившој Југославији основно доктринарно опредељење била је *Стратегија оружане борбе*, један од садржаја концепције општенародне одбране. У августу 2000. године усвојена је *Војна доктрина Савезне Републике Југославије*, која је настала као одговор на дневнополитичке потребе. *Војну доктрину Војске Србије и Црне Горе* марта 2003. прихватио је Врховни савет одбране, али не и Савет министара тадашње државне заједнице.

Крајем јануара 2010. године, после усвајања *Стратегије националне безбедности и Стратегије одбране* наше земље, предлог *Доктрине Војске Србије* упућен је надлежним државним институцијама. Недавно је тај документ потписао и одобрио председник Републике Србије.

Србија је, дакле, добила документ који на савремен начин дефинише доктринарна решења у војној делатности, попут организације, планирања и концепта употребе Војске.

Начелник Управе за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Петар Ђорнаков тврди да је *Доктрина* својеврсна назнака другачијег размишљања припадника система одбране, али и развоја српске војне мисли.

■ Протеклих месеци усвојено је више закона и прописа у области безбедности и одбране земље. Усвајањем Доктрине Војске Србије заокружиће се стратешки и доктринарни оквир и обезбедити наставак реформе нашег система одбране.

– Војска Србије добила је током 2009. године низ закона и стратегијских докумената из области безбедности и одбране, на основу којих је заокружен законско-нормативни, односно стратегијско-доктринарни оквир, чиме се обезбеђује континуитет реформских процеса. Тај оквир је и основа за даље промишљање о томе каква је војска потребна Србији, у времену у коме живимо.

Стратегија националне безбедности и Стратегија одбране дефинисале су националне и одбрамбене интересе, изазове, претње и ризике безбедности, али и политику одбране Републике Србије. Из тога проистиче место и улога српске војске, принципи њене организације и начин како ће остваривати додељене мисије и задатке.

За Војску и њене припаднике значајни су прописи у области одбране који прецизирају услове и начин на који остварују улогу и задатке. Доношењем сета закона и стратегијских докумената омогућиће се израда подзаконских аката и доктринарних докумената који непосредно уређују и регулишу бројне области у нашој војсци.

■ *Зашто је, заправо, значајна Доктрине Војске?*

– Доктрина Војске Србије је највиши доктринарни документ који даје одговоре на значајна питања у војној делатности, попут организације, припреме и концепта употребе Војске. Доктрина одређује како ће Србија употребљавати војну силу приликом одговора на савремене безбедносне изазове и претње, уважавајући време у коме живимо. У мери у којој то успева, Доктрина Војске представља суштински израз оперативних и функционалних способности Војске Србије, али и теоријску основу за промену обрасца размишљања њених припадника, што је, према мом мишљењу, најзначајнији сегмент модернизације српске војске.

■ *Које новине садржи тај документ у односу на наша претходна доктринарна опредељења?*

– Наша војска треба да прати савремена одбрамбена доктринарна опредељења, која примењују и остале земље, безбедносне организације и савези. Искуства говоре да су државе и војске које су имале модерне војне доктрине чешће побеђивале много снажније и моћније противнике. Војске засноване на застарелим доктринама, упркос војној моћи коју су поседовале, нису имале ваљане одговоре на нову организацију, оружја или поступке противника на бојном пољу. Ивимо у времену нелинеарног и асиметричног ратовања, које, више него икада у историји цивилизације и ратовања, потврђује такав став.

Доктрина Војске урађена је по мери и за потребе Војске Србије, те представља операционализацију одбрамбене политике Репу-

блике Србије у области војне делатности. Првенствено се заснива на потребама и могућностима наше земље да поседује војну силу која ће бити способна да одговори захтевима који се пред њу поставе.

Све промене на глобалном плану, најпре у домену схватања безбедности и физиономије савремених оружаных сукоба, али и савремене токове употребе војне силе, уважила су наша нова доктринарна решења. Безбедност ниједне земље света, посебно оних у региону, данас није утемељена искључиво или преваходно на одбрани од спољне агресије. Кооперативност у области безбедности један је од основних принципа који сада карактерише међународне односе.

Потреба и захтев за учешћем у очувању и јачању мира и безбедности, у глобалним и регионалним безбедносним и одбрамбеним организацијама као што су Уједињене нације, Европска унија, НАТО или Организација за европску безбедност и стабилност, те

Снимио Јован МАРЈАНОВ

Доктрину Војске Србије радио је стручни тим у коме су били ангажовани начелници управа Генералштаба, заменици команданата команди оперативног нивоа, начелници Управе за стратегијско планирање Министарства одбране, Школе националне одбране и Катедре оператике Војне академије. Поред тога, формиран је и тим за стручну верификацију тог документа. У његовом саставу били су заменик начелника Генералштаба и начелник Управе за оперативно планирање, команданти команди оперативног нивоа Војске и начелник Управе за стратегијско планирање.

многе друге безбедносне иницијативе које су актуелне у нашем окружењу, такође представљају простор у коме се тренутно разрешава највећи број безбедносних питања.

Одговарајући том захтеву, савремене војске све више граде капацитете за одговор на кризе, а не за ратно сукобљавање. Мале и средње земље, поготово, војну моћ не граде на масовним снагама и тешкој ратној техници, што је својствено било ратовима индустријског доба.

■ *На који начин Доктрина прецизира организацију Војске Србије?*

– Када се говори о организацији наше војске, у Доктрини су обједињена и у извесној мери операционализована решења која већ садрже Закон о одбрани, Закон о Војсци и стратегијска одбрамбена документа. Највећи део онога што то поглавље дефинише већ је реализовано организацијско-мобилиза-

цијским променама у Војсци, које се дешавају од 2006. године. Нека нова начела организације српске војске, наравно, подразумевају додатне, суштинске реформске захвате, који захтевају знатно више време-

Начела попут модуларности, трокомпонентности састава и намене или интероперабилности, тек треба да заживе. Војска је сложен и динамичан систем, чија се реформа одвија у фазама. У том смислу, њен организацијски модел приказан у *Доктрини* не иде испред постојећих решења, која су усвојена у стратегијским планским документима, али дефинише правце и даје простор за даљи развој Војске. То практично значи да ће се *Доктрина Војске Србије* стално унапређивати и допуњавати, пратећи промене у институционалној доградњи Војске.

■ Поменули сте да најзначајнији део Доктрине представља концепт употребе српске војске. Шта је суштина те замисли?

– Настојали смо да концепт употребе Војске Србије буде савремен. Заснива се на новоусвојеним стратешким основама, које су дефинисане стратегијским документима у области одбране, али

шком оквиру употребе Војске. Документ садржи и део који се односи на мултинационалне операције, јер су оне у функцији испуњења једне од три основне мисије Војске Србије.

Приступ садржајима борбених дејстава сличан је оном који смо имали раније, али уважава савремена сазнања која се односе на садржаје операција и борбених дејстава.

Принцип модуларности, на пример, претпоставља да је основна модуларна јединица батаљон, који је у високом степену развијеност и има дефинисану оперативну способност. Он представља основну јединицу за здруживање. У овом тренутку Војска Србије нема до краја развијен тај модел развијености јединица, иако су снаге Војске подељене на снаге за брзо реаговање, снаге за подршку и снаге у ојачању. Није окончан процес који појединим снагама обезбеђује одговарајући ниво развијености, попуњености, опремљености и обучености припадника, сходно додељеној мисији јединице. За то је потребно време, средства и да се заврши професионализација Војске. Колико ће бити батаљона зависи од програма развоја, односно од одлуке надлежних државних институција о снази и капацитетима које Војска треба да поседује.

Снимио Јово МАМУЛА

Већина држава има три основне мисије војске сличне нашим, али различите приоритете. Када се говори о одбрани од агресије, на пример, чланице Алијансе обавезале су се на колективну одбрану. Зато имају израженију мисију очувања мира и стабилности, односно ангажовање војске за спречавање криза или управљање кризама, као и за обезбеђење мира и безбедности у постконфликтном периоду. Основна мисија Војске остаје одбрана од оружаног угрожавања споља, за шта тежишно развија способности.

Различите земље имају различите доктринарне оквири. Доктрина српске војске уважава нови приступ проблемима безбедности. Није заснована на моделу који се примењивао у време индустријских ратова, када су биле заступљене масовне војске, у којима су одређени типови наоружања имали доминантну улогу. Уважава промењену улогу војне силе за остваривање различитих функција. Здружени концепт употребе Војске зависи од њених дефинисаних мисија.

и на другачијем приступу када се говори о употреби војне силе. Његова основна карактеристика јесте здруженост, односно принцип да се за извршавање скоро сваког задатка наменски формирају разнородне јединице, способне да реализују одређену мисију. *Доктрина*, сходно променама у командовању и у организацијско-техничкој области, наводи нове приступе о употреби Војске и на инован начин утврђује компоненте војне моћи.

Доктрина препознаје ангажовање наше војске приликом различитих операција – у миру, ванредном и у ратном стању. У њој су објашњени типови појединих операција, посебно борбених и неборбених, њихова класификација, онако како то одговара страте-

■ Хоће ли поједина решења из Доктрине Војске Србије утицати на програме школовања кадета Војне академије и слушалаца највиших војних школа?

– Да, и то знатно. *Доктрина* треба да успостави теоријску основу за различита разматрања и моделовање употребе Војске, односно њених састава. У том смислу, уз нови приступ о употреби Војске Србије, она мора да разбије и стереотипе који деценијама владају нашом војном теоријом. Примера ради, било је уобичајено схватање да су операције највиши и најсложенији облик борбених дејстава којима се остварују јединствени циљеви оперативног или стратегијског значаја.

Садашња *Доктрина Војске* има потпуно другачији приступ. Операције представљају низ борбених или неборбених активности, покрета и других акција, у којима и тактичке јединице могу остварити циљеве највишег, стратегијског значаја. Једноставније речено, и даље постоје различити нивои операција, али је циљ операције основни критеријум за утврђивање њеног нивоа, док су јачина, тип ангажованих снага и нивои командовања помоћни критеријуми. Надаље, нивои командовања у операцијама имају савременије дефинисане улоге у планирању и ангажовању снага.

Разумевање измењене природе ратовања и сукобљавања, промене настале у начинима ангажовања и нови принципи употребе војне силе, затим, разрада начела организације Војске, те увођење информације као фактора оружане борбе, и коначно, разрада модела за употребу српске војске у различитим мисијама и врстама операција у миру, ванредном и ратном стању, захтеваће од наставника стручних војних предмета, али и од кадета и слушалаца, повећане напоре да прихвате и примене *Доктрину*.

■ У ком правцу ће се, стога, развијати наша војна мисао?

– Наша војна мисао мора да прати главне токове развоја војне мисли у оном делу света у коме живимо, јер смо се и одлучили да будемо део тог система. Опредељење Србије за интеграцију у Европску унију знатно утиче на реформу система одбране и Војске. Зашто? Европска унија у области безбедности и одбране има такозвану европску безбедносну и одбрамбену политику, у којој су развијени одговарајући доктринарни, организациони и институционални оквири. Постоје и здружене јединице земаља чланица Уније – борбене групе. Зато ћемо у будућности, више него до сада, у оној мери у којој се приближавамо тој институцији, имати све израженије захтеве да свој систем прилагођавамо и интегришемо у европски безбедносни и одбрамбени простор.

Истовремено, Србија има препознатљиву националну безбедносну и одбрамбену политику. Доктрина Војске управо из ње проистиче. Војна мисао, наравно, треба да стреми напред, али и да понуди одговарајућа решења за време и систем у коме живимо. У том смислу, Доктрина јесте савремена, али одражава и потребе и тренутне услове у нашем систему одбране и земљи.

■ Како ће се примењивати нови доктринарни модел и да ли се према потреби може мењати?

– Примена Доктрине обезбедиће се усвајањем низа планских и програмских докумената којима се операционализују и реализују системска решења која смо дефинисали у претходном периоду. Ваља истаћи да се после усвајања Доктрине Војске Србије наставља израда функционалних доктрина – доктрина операција, доктрина

видова и здружених доктрина из различитих функционалних области попут обавештајне, логистике, планирања, цивилно-војне сарадње, управљања људским ресурсима и слично. Оне су већ предложене у форми нацрта и потребно их је само ускладити с Доктрином Војске. Потом ће се родити и остали прописи нижег ранга, односно упутства – тактике, технике и процедуре које ће се примењивати у нашој војсци.

Доктрина Војске Србије може се примењивати наредних три до пет година. У данашње време и за много стабилније системе од нашег то представља уобичајен период за целовиту ревизију докумената те врсте. Провера одређених доктринарних решења у пракси, наше при-

ближавања Европској унији, али и даљи развој система одбране, посебно завршетак професионализације српске војске, захтеваће да се поједини делови Доктрине у будућности измене и допуне.

Британија је, на пример, прошле године променила оперативни концепт и увела нове типове операција – хибридне, које до сада њихова доктрина није познавала, али их је наметнуло време због мисија у којима се ангажује војска. Цивилно-војна сарадња, у облику у коме се данас примењује, све до сукоба у Ираку и Авганистану није имала одговарајуће доктринарно утемељење. Због брзих промена у свим областима војне делатности не може се очекивати да доктринарна решења трају десетак година. Она се морају заснивати на науци, али и потврдити оправданост у пракси. Доктринарне норме само су основа за одлучивање, али их не треба слепо примењивати. Она представљају усмерење и основу за размишљање припаднике војске, али конкретне ситуације захтевају јединствене поступке. ■

Владимир ПОЧУЧ

Здружени оперативни концепт представља окосницу Доктрине када је реч о употреби наше војске. Следи његова операционализација у документима нижег ранга – доктрини здружене операције, доктрини видова и функционалним доктринама које треба да појасне одређене војне делатности. Доктрина Војске проистиче из Стратегије националне безбедности и Стратегијског прегледа одбране, у коме су дефинисани средњорочни планови и програми развоја Војске. Нови доктринарни концепт развоја Војске Србије први пут планира на основу способности које она треба да има, како би остварила дефинисане мисије.

Снимио Даримир БАНДА

